

Familiebarnehagenes ukjente sider

***Rikest av dem alle.** Tina Frivåg viser stolt frem utearealet på en av sine over 30 familiebarnehager i Oslo og Bærum. Politikerne trodde ikke det var mulig å bli rik på å drive privat familiebarnehage, men det er absolutt mulig.
(Foto: Solveig Ruud, Aftenposten)*

Metoderapport til Skup 2009
Solveig Ruud og Sverre Stenseng

Tittel på prosjektet: Familiebarnehagenes ukjente sider

Hvor og når publisert: Artikkene er publisert i Aftenpostens papir- og nettutgaver i februar og juni 2009.

Redaksjon og redaksjonsadresse:

Aftenposten
politisk redaksjon og innenriksredaksjonen
Boks 1
0051 Oslo

Tlf: 22 86 30 00

Faks: 22 86 42 10

Journalistenes kontaktinformasjon:

Solveig Ruud: mobil 91 39 41 55, solveig.ruud@aftenposten.no

Sverre Stenseng: mobil 90 92 51 16, sverre.stenseng@aftenposten.no

Vi mottar post på redaksjonens adresse.

Oslo, 20. januar 2010

For begge

Solveig Ruud og Sverre Stenseng
Journalister Aftenposten

Villvestilstander. Helt siden 1987 har lovnadene om full barnehagedekning vært på politikeres lepper. SV satte dette høyt på dagsorden under valgkampen i 2005, og Kristin Halvorsen sa at dette er så «viktig at dere blir kvitt meg» om barnehageløftene ikke innfris. Det rødgrønne presset på kommunene til å skaffe nok plasser har gitt litt «villvestilstander» i sektoren, sier Aps Gunn Karin Gjøl.

God butikk. Familiebarnehager er «big business». Tina Frivåg har 270 barn fordelt på 31 leide sokkelleiligheter i Oslo og Bærum. Offentlige støtteordninger gir henne drøyt én million kroner i årlig støtte per familiebarnehage. Fra 1999 til 2007 har hun hatt en personlig ligningsinntekt på 25 millioner kroner. En annen har tatt ut i alt 14 millioner kroner i utbytte fra 2004 til 2007.

Reagerer. Det er god lønnsomhet for de som driver stort, og politikere reagerer. Flere av de som tjener mest har fått lov av kommunen til å drive uten å være tilknyttet en førskolelærer. Mange driver også i leide sokkelleiligheter. Begge deler er klart i strid med politikernes intensjoner med familiebarnehager, og betyr i praksis at de driver statsstøttet dagmammavirksomhet i «fremmede» lokaler.

Umulig å stoppe. Er en familiebarnehage først godkjent for statstilskudd, skal det svært mye til før den blir stoppet. Kommunene kan holde tilbake det kommunale tilskuddet, men det statlige tilskuddet er vanskelig å stoppe. Reglene for å starte kennel er strengere for personer som skal drive disse enn det tilsvarende regelverket for barnehager.

Innledning

Full barnehagedekning har vært et løfte siden statsråd Anne Lise Bakken lovte dette for første gang i 1987. I 2005 hadde til sammen ti statsråder fra ulike partier lovet full barnehagedekning – både innen år 2000 og senere.

I valgkampen 2005 satte ikke minst SV barnehageplass til alle – samt redusert oppholdsbetaling – svært høyt på dagsordenen.

Løfter. Løftene de rødgrønne den gang satset på å innfri, ble første gang fremmet da de satt i opposisjon i 2002. SV og Frp sto sammen om forslaget som bidro til startskuddet for prosessen. I 2003 fikk de den daværende Bondevik-regjeringen med på et kompromiss om utbyggingstakt og tidsplan for innføring av makspris. En viktig premis for kompromisset var også at kommunene skulle likebehandle private og kommunale barnehager. I tillegg ble det varslet at man skulle gi en lovfestet rett til plass for å få nødvendig press på kommunene – som tross alt skulle gjennomføre reformen i praksis. Slik sett var den reformen som etter hvert ble karakterisert som «barnehageløftet» igangsatt allerede før de rødgrønne inntok regjeringskontorene.

I valgkampen 2005 var SV-leder Kristin Halvorsen tydelig i sin tale. Hun sa at det å innfri løftene om plass til alle som ønsker det til nedsatt pris, er så «viktig at dere blir kvitt meg» om barnehageløftene ikke innfris. Nå skulle det bli slutt på løftebruddene – saken fikk svært høy prioritet i form av økte milliardbevilgninger.

Milliarder. Til drift av barnehager bruker staten i år nærmere 27 milliarder kroner. I tillegg settes det av penger til investeringer og en rekke andre tiltak. Og på toppen av dette øser kommunesektoren inn om lag 4 milliarder kroner i årlig kommunalt bidrag.

Målene de rødgrønne satte seg ble ikke helt og fullt innfridd i løpet av den første fireårsperioden de satt. Mens bevilgningene øk i været, ble presset på kommunene fulgt opp – de er både utbygger og tilsynsmyndighet. En rekke ekstraordinære tiltak ble igangsatt for å innfri løftene.

Arbeid og problemstillinger

Vi, Sverre Stenseng og Solveig Ruud (Solveig i politisk redaksjon og Sverre i innenriksredaksjonen (tidligere økonomiredaksjonen)), hadde allerede funnet samarbeidstonen gjennom et tilsvarende prosjekt om private barnevernsinstitusjoner, om enn i langt mindre målestokk.

Etter først å ha satt et søkelys på enkelte barnevernsinstitusjoner hadde vi allerede opparbeidet oss en del kompetanse om offentlige og private barnehager.

Solveig Ruud har fulgt barnehagesektoren fra ståsted som politisk journalist i en årrekke, mens Sverre Stenseng har gode kunnskaper om økonomi, samt kompetanse på undersøkelser av regnskap, styrings- og eierforhold i næringsdrivende virksomhet.

Mye offentlig støtte. I 2008 satte vi søkelys på enkelte sider ved den voldsomme utbyggingen som har skjedd i barnehagesektoren i løpet av de siste årene. Vi fant ut at en rekke store aktører tjente store penger på både bygging og drift av barnehager. Vi fant også ut at man ved hjelp av smart bokføring og organisering av selskaper kunne hente ut svært mye i offentlig

støtte. Dette ble senere dokumentert av Telemarksforskning i en rapport som ble offentliggjort i januar 2009.

Vi avdekket gjennom dette arbeidet også at det regelverket kommunene skal etterleve og de beregningene de skal foreta for å likebehandle kommunale og private barnehager, var svært komplisert og vanskelig å forstå både for kommuner og private aktører.

Kunne tjene. Uttalelser fra politikere tydet på at de visste og var innforstått med at en rekke store kjeder som drev store barnehager med mange avdelinger, kunne tjene store penger på reformen. De innrømmet også at de var så opptatt av å skaffe alle en plass, at andre forhold ble nedprioritert.

- Det offentlige har vært i en situasjon hvor det har vært et enormt behov for nye barnehageplasser. Vi har ikke turt å gjøre noe med regelverket, innrømmet Gunn Karin Gjul til Aftenposten i mai 2008.
- Vi har hatt et regelverk, som jeg mener har vært forsvarlig, i den hensikt raskt å kunne sette i gang en omfattende bygging av barnehager, uttalte kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell som konfrontert med deler av regelverket uttalte at «jeg er åpen for at det kan være sider ved regelverket vi bør se nærmere på. Men jeg mener vi har hatt et forsvarlig regelverk i denne oppbyggingsfasen.»

Selv om politikerne stort sett ga uttrykk for at det var de store barnehagene med mange avdelinger man kunne tjene penger på – ønsket vi å sjekke om man likevel kunne gjøre «big business» ut av små barnehager – **nærmere bestemt familiebarnehager**. Vi blinket oss ut Oslo i første omgang. Offisiell statistikk ga liten indikasjon på stordrift i den forstand at noen aktører driver med doble grupper i hver barnehage og mange steder. Vi ville gå bak gjennomsnittstallene for å finne ut om det var tilfelle.

Gjennom forskjellige samtaler med sentrale politikere både lokalt og på Stortinget, ble vi klar over at det var mye de ikke viste om familiebarnehager.

Det man visste:

- Det finnes private familiebarnehager, og de er en god avlastning for plassmangelen i ordinære barnehager.
- Det deles ut både statlige og kommunale penger til denne virksomheten.
- I kommuner og bydeler visste man at noen private familiebarnehager er gode og at noen er dårlige, og at noen innehavere gikk igjen.

Det man ikke visste:

- Hvor utbredt var det å drive stort?
- Kunne man tjene store penger på de aller minste barnehagene?
- Hvordan skal man da drive for å få opp lønnsomheten?
- Er det noen som utnytter systemet?
- Følges regelverkets intensjoner?
- Går pengene til det de er ment for – følger kommunene godt nok med på det skjer i form av tilsyn?
- Hvor lett var det å stoppe useriøse aktører som kanskje hadde ønsket om å tjene penger som sitt fremste mål med driften?
- Hva med kvaliteten på det tilbudet barna fikk?

Regelverket

Kommunene skal sørge for at det er tilstrekkelig antall plasser i kommunene (i private og offentlige barnehager) og sørge for å innfri løftet om lovfestet rett til plass (iverksatt fra og med høsten 2009), de skal stå for tildeling av plasser.

Staten har gitt kommunene oppgaven med å forvalte barnehageloven. Det er kommunene som godkjenner barnehager etter lov og forskrift, og som plikter å føre tilsyn med disse etterpå. Det er kommunene som holder oversikt over antallet barn i den enkelte barnehage og som fordeler penger fra staten og kommunen ut ifra dette.

Må regne ut. Kommunene skal i tillegg gjennomføre Stortingets intensjon om økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager. Det forutsetter at de er i stand til å regne ut hva deres egen kommunale barnehagedrift koster pr barn pr time og at de sørger for å ha regnskap fra de private barnehagene for å sjekke opp deres økonomi. Kommunene er ikke gitt anledning til å holde igjen penger dersom det tas ut utbytte.

En privat barnehage mottar drøyt 100.000 kroner i året fra staten for hvert barn under tre år. Omkring det halve for barn over tre år. Hver barnehage mottar også kommunal støtte. Kommunene plikter å gi private aktører minst 85 prosent av det kommunen selv bevilger per barn i egne, sammenlignbare barnehager. Familiebarnehager får 85 prosent av dette igjen.

Kan få det samme. Den kommunale støtten skal baseres på innsendte regnskaper fra barnehagene. Det finnes eksempler på at private barnehager får mer enn dette oppsettet tilsier, fordi de har høye utgifter til lokaler, regnskapsfører og lignende. Det er ikke uvanlig at private aktører får det samme pr plass som kommunen selv bruker på sine egne, når de private har et høyt bokført utgiftsnivå. Men dette gjelder i mindre grad familiebarnehager.

I tillegg til den statlige og kommunale komponenten kan også barnehagene ta opptil 2330 kroner (makspris) for hvert barn i måneden, unntatt juli. Dette tilsvarer 25.630 kroner i året. Det er også nokså vanlig å ta matpenger på noen hundrelapper i måneden fra foreldrene.

Kommunene skal i tillegg skal føre tilsyn med at barnehagene drives forskriftsmessig og etter loven. De har kort og godt ansvaret for at en barnehage drives etter kravene i barnehageloven.

Det er Stortingets vedtak i barnehageloven som regulerer det meste av dette området. I tillegg er et par forskrifter sentrale for det vi har undersøkt.

For å spare både Skup og miljøet for papir, lar vi være å legge ved hele regelverket. Relevante utdrag av lov og forskrifter er trykt som vedlegg bakerst i rapporten.

Fra regelverket oppsummerer vi følgende:

- Når kommunene skal godkjenne en familiebarnehage skal de sjekke at barnehagelovens formålsparagraf og lovens krav til innhold kan oppfylles. Videre skal de vurdere lokalenes «egnethet» – uten at det er nærmere definert hva dette betyr. Eierne må også forholde seg til bemanningskrav og forskriftens ordlyd om antall barn pr assistent og førskolelærer.
- I forskriften om barnehagenes generelle adgang til å søke om dispensasjon fra kravet om pedagogisk utdanning er ikke unntak fra denne dispensasjonsadgangen påpekt for veiledere i familiebarnehager.

- Det fremgår tydelig at lovgiverne har hatt «private hjem» og «beboede hjem» som utgangspunkt. Det fremgår ikke at en barnehageeier *ikke* kan leie et ubebodd lokale, la assistentene få dette som bolig og samtidig bruke lokalene som lokale for drift av barnehage.
- Loven inneholder ingen bestemmelser om at eiere som har fått barnehagene sine stengt ikke kan starte opp andre steder – med en gang. Så fremt de tilfredsstiller vilkårene ovenfor, er det bare å flytte virksomheten til et annet sted.
- Det fremgår ikke av lovverket og heller ikke av forskriftene at kommunen kan holde igjen statsstøtte til barnehager der eieren ikke utbetaler lønn eller bryter andre myndigheters krav til næringsvirksomhet.

Derfor: Så sant barnehagen oppfyller lovens paragraf om formål og innhold og så sant familiebarnehagene skal etableres i lokaler som kommunen har vurdert er egnet, og ellers oppfyller krav om antall barn pr voksen, kan virksomheten startes opp. Det skal gis veiledning av en førskolelærer. Intet i lov eller forskrifter slår fast at den generelle adgangen barnehager har til å søke dispensasjon fra kravet om pedagogisk utdanning ikke gjelder veilederne i familiebarnehager.

Metode og kilder

Til tross for at vi etter hvert hadde bygget opp bakgrunnskunnskap om barnehagesektoren etter jobbing med saker om den, var det nødvendig å lese barnehageloven og forskriftene på nytt. Nå med spesielt fokus på familiebarnehager. Samtidig gikk vi tilbake i tid og leste stortingsdokumenter om emnet, for å klarlegge filosofien og tankegangen bak lovverket.

Der fant vi blant annet at det ble særlig vektlagt at familiebarnehager skal foregå i private hjem.

Visste lite. I lys av dette hadde vi bakgrunnssamtaler med både politikere på Stortinget og ansatte i bydeler i Oslo. Blant stortingspolitikere fikk vi en klar forståelse av at de ikke kjente særlig godt til virksomheten i familiebarnehagene. I bydelene visste de lite om det som foregikk i andre bydeler.

En bekymring som gjentar seg, er at mange lurer på i hvor stor grad familiebarnehagene gis dispensasjon fra kravet om å være tilknyttet en godkjent førskolelærer.

Vi leste samtidig en konsulentrapport om økonomien i private barnehager fra Fürst og Høverstad (Analyse av kostnadene i barnehagene i 2007 – juli 2008). Denne var utført på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. I forbindelse med dette hadde vi også en viktig bakgrunnssamtale med Roland Fürst. Det han lar seg sitere på er at det helt klart er mest å tjene på en familiebarnehage med dobbel gruppe – i motsetning til en liten, ordinær barnehage.

For å få oversikt over hvordan familiebarnehager fordeler seg over landet, gikk vi inn i tabellverket om temaet hos Statistisk sentralbyrå. Der fant vi blant annet at private familiebarnehager først og fremst er et fenomen som foregår på Østlandet. Dette rettfærdiggjør samtidig at vi velger å fokusere på Oslo, og samtidig å bruke kommunene Bærum og Asker for å sammenligne.

Spørreundersøkelse. Vår hovedinnsamling ble dermed å skaffe en oversikt over alle private familiebarnehager som eksisterte i Oslo, Bærum og Asker. Vi trengte dessuten å vite hvor mange barn som var i den enkelte barnehagen – for å stadfeste om det var en trend at flere drev med doble grupper. I tillegg til hvem som var innehaver av barnehagene ville vi også vite hvilke barnehager som hadde fått dispensasjon fra kravet om å være tilknyttet en førskolelærer.

Samtidig ville vi ha svar på hvor mye den enkelte barnehage ba om i foreldrepenger og matpenger, fordi dette lot til å variere samt at vi også hadde hørt at noen tok mer enn de skulle.

I utgangspunktet skal man kunne gå på nettsidene til kommunene for der å finne både navn, daglig leder og antall barn i barnehagene. Men et par raske søk viste at sidene ikke var oppdatert med noen pålitelig informasjon om faktisk antall barn, eiere eller dispensasjon fra kravet om å ha førskolelærer. Ofte sto bare antallet barn barnehagen var godkjent for.

E-posten. Vi bestemte oss derfor for å sende en e-post til samtlige bydeler i Oslo. For Asker og Bærum baserte vi oss på nettsidene, og tok etter hvert kontrolltelefoner for å sjekke de innehaverne som drev på tvers av kommunegrensene.

Via telefon fikk vi klarhet i hvem de riktige mottakerne i Oslos bydeler var for slike e-poster.

Vi benyttet også sjansen til å spørre bydelsadministrasjonene om de kjente til omfanget av at noen innehavere drev på tvers av bydelene.

Følgende e-post ble sendt ut 8. august 2008:

"Vi er to journalister i Aftenposten som har tenkt å kikke på enkelte sider ved de private familiebarnehagene i Oslo. I den forbindelse har vi, Sverre Stenseng og Solveig Ruud, et par spørsmål vi ønsker svar på fra alle bydelene:

- 1. De som driver private familiebarnehager i dag, driver de jevnt over i større målestokk enn tidligere (før f.eks. barnehagereformen) eller er det ingen endring i hvor mange barn de har pr familiebarnehage?*
 - 2. Har dere konkret kunnskap om hvorvidt noen av de private aktørene som driver familiebarnehage(r) i bydelen også har tilsvarende drift i andre bydeler?*
 - 3. Hvor mange barn (over og under tre år) er det i de ulike private familiebarnehagene i bydelen pr. dato? Vi ønsker detaljert oversikt pr. familiebarnehage, fordi vi sjekker hvor mange plasser enkelte aktører har på tvers av bydelene. (Vi vet at vi i flere bydeler kan finne noe om dette på bydelens nettsider, men oversikten viser ikke hvor mange barn som faktisk er i mange av barnehagene, bare hvor mange de er godkjent for totalt).*
 - 4. Er alle de private familiebarnehagene i bydelen tilknyttet godkjent førskolelærer, eller er det mange som har dispensasjon fra dette kravet?*
 - 5. Hvis det ikke er for mye arbeid, vil vi også gjerne ha opplysninger om hvorvidt familiebarnehagene tar mer betalt enn makspris (hvor mye) og hva de krever i kostpenger.*
- Dersom vi kunne få disse opplysningene innen 25. august, ville vi være svært takknemlige."*

Orden i excel. Noen svarte av seg selv, mens andre måtte pusses en del på. Etter hvert som svarene kom inn ble informasjonen lagt inn i et excel-ark, fordelt på bydel. Vi la inn navn på barnehagen, navnet på innehaver og antall barn i den enkelte barnehagen. Vi laget også hyperlenker til nettsidene for barnehagene i Bærum.

Vi fikk lite systematiske svar på de mer kvalitative spørsmålene i e-posten, og brukte det vi fikk mer som bakgrunn når vi senere intervjuet barnehageansvarlige i bydelene.

Når barnehagene fra Asker og Bærum også var lagt inn, hadde vi til slutt en liste med til sammen 243 barnehager.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2		Eier/Innehaver	Antall barn	Disp	Foretaksform						
3	Lille My familiebarnehage	Åse M. Skolla	8								
4	Økernveien Veksthusfløtten	Øzlem Algunerhan	6	8?							
5	Rødhetta familiebarnehage	Vivi Rudolfsen	4		ENK og AVD av Rødhetta fam.bhg Rødhettesvei Borgen, Asker						
6	Rødhetta familiebarnehage Jar/S	Vivi Rudolfsen	9		AVD av Rødhetta familiebarnehager på 6 avd i Asker og Bærum						
7	Rødhetta familiebarnehage Øvre	Vivi Rudolfsen	6								
8	Skogstua barnehage og familie	Viveke Wessel m/ flere	44		Gårdsbarnehage m ord barnehage i tillegg, med 14 barn 2 avd						
9	Skogstua familiebarnehage Ski	Viveke Wessel m/ flere	8		De av gårdsbarnehagen						
10	Nonneseter familiebarnehage	Vinny Ingrid L. Hølerman (72)	16		AVD av Nonneseter Barnehager AS						
11	Solstrålen fam	Vigdis Martinsen	10								
12	Venkes familiebarnehage	Venke Anita Fredstad	4		ENK						
13	Bøler familiebarnehage	Unni Skogstad	4								
14	Bikuben familiebarnehage	Unni Bjørnson Skjerven	4								
15	Nordrehovgate familiebarnehage	Trude Gulbrandsen	4		ENK						
16	Lykkeliten	Trond Mjanger	4								
17	Sukkerspinn familiebarnehage	Torunn Johnsen	8								
18	Mariannes Hus fam	Torhild Leivik	10		Eies av Symrahagen AS, som er en egen barnehage						
19	Symrahagen fam	Tohild Leivik	10								
20	Regnbuen familiebarnehage	Tobiassen/Solheim	8								
21	Alveslottet familiebarnehage	Tina Lønnen	8								
22	Hakkebakkeskogen familiebarnehage	Tina Frivåg-Hansen	8								
23	Nordengveien familiebarnehage	Tina Frivåg-Hansen	8		ENK Hakkebakkeskogen						
24	Vækerøveien familiebarnehage	Tina Frivåg-Hansen	8		ENK Hakkebakkeskogen						
25	Hakkebakkeskogen avd Daniel	Tina Frivåg-Hansen	8		ENK Hakkebakkeskogen						

Illustrasjon 1: Udrag fra eget excel-ark.

Kildekritikk. For å systematisere hvem som egentlig sto som eiere av barnehagen og for å se om det var noen sammenheng mellom alle innehavere og eiere, gikk vi gjennom listen én etter én. Vi gjorde det grunnleggende søket i BizWeb. Her er informasjonen hentet fra kredittvurderingsselskapet Dun&Bradstreet, og informasjonen er derfor som regel nokså pålitelig.

Det BizWeb ikke er så gode på, er riktigheten av de spesifikke postene i regnskapet, fordi disse blir lagt inn manuelt. For de eierne vi så gikk igjen mange ganger, hentet vi derfor i tillegg ut de reelle regnskapene fra Brønnøysundregistrene for noen år bakover. Dette ble lagret på et fellesområde på Aftenpostens server. Dette er et område som bare vi har tilgang til. Her ble også alle innsamlede dokumenter og rapporter lagret.

Med regnskapene på plass kunne vi blant annet fastslå i hvilken grad det var tatt ut utbytte – dette går bare en sjelden gang frem av tallene i BizWeb, samt se omsetning og resultat for de virksomhetene vi var mest interesserte i.

Excel-funksjon. Men for å finne ut eksakt hvor mange barnehager de store innehaverne drev, og hvor mange barn de hadde til sammen uten å telle hver enkelt, måtte vi finne en løsning i excel. Det ble derfor laget et eget excel-ark hvor bare navnet på barnehagene, innehaverne og antall barn ble lagt inn. Dette laget vi en såkalt pivot-tabell av, der utregningene var rettet mot både innehaver og antall barn. Denne funksjonen teller antall eiere pluss at den legger sammen antall barn for de opptalte eierne.

	A	B	C	D	E
1					
2	Eier/Innehaver	Data	Totalt		
3	Tina Frivåg-Hansen	Antall av Eier/Innehaver	23		
4		Sum av Antall barn	239		
5	(tom)	Antall av Eier/Innehaver			
6		Sum av Antall barn	174		
7	Ellen Marianne Pettersen	Antall av Eier/Innehaver	11		
8		Sum av Antall barn	92		
9	Ann Kristin Ekra	Antall av Eier/Innehaver	12		
10		Sum av Antall barn	61		
11	Viveke Wessel m/flere	Antall av Eier/Innehaver	2		
12		Sum av Antall barn	52		
13	Cecilie H. Lahn Røhnebæk	Antall av Eier/Innehaver	6		
14		Sum av Antall barn	51		
15	Mona Kathrine Axelsen	Antall av Eier/Innehaver	5		
16		Sum av Antall barn	48		
17	Siw Fronth-Pedersen	Antall av Eier/Innehaver	4		
18		Sum av Antall barn	34		
19	Tanja M. Hermans Sandaker	Antall av Eier/Innehaver	5		
20		Sum av Antall barn	33		
21	Monica Kristoffersen	Antall av Eier/Innehaver	5		
22		Sum av Antall barn	33		
23	Ruth Lillebekk	Antall av Eier/Innehaver	3		
24		Sum av Antall barn	24		
25	Elisabeth Habberstad	Antall av Eier/Innehaver	3		

Illustrasjon 2: Eksempel fra vår tabell.

Med en egen liste sortert etter antall hadde vi en vinner. Det viste seg at Tina Frivåg satt med det daglige ansvaret for 239 barn fordelt på 23 barnehager i flere av Oslos bydeler samt i Bærum. I intervju senere fortalte Tina Frivåg at det i virkeligheten dreide seg om 270 barn i 31 barnehager. Informasjonen bydeler og kommuner kommer med er dermed heller ikke helt patent. Den neste på listen er Ellen Pettersen med 92 barn i 11 barnehager. En kontrolltelefon fortalte at tallene her heller ikke var helt eksakte. Samtidig var forskjellen fra nummer til nummer to på listen er så stor, at det er liten tvil om hvem som er størst.

De mulige feilkildene forandret heller ikke på det faktum at opptil flere innehavere drev stor virksomhet med mange små familiebarnehager.

I forbindelse med funnet av Frivåg og de andre store, hentet vi ut ligningstall på personene, for å fastslå at de også hadde hatt personlige inntekter på sin virksomhet. Til dette brukte vi blant annet personsøk i tjenesten til CreditInform. Denne gir gjenpart til den vi søker på, men her var det aktverdige grunner for å kontrollere deres finansielle stilling.

Forskere. I januar 2009 kom Telemarksforskning med rapporten *Kostnadsforskjeller i barnehagesektoren (243/2008)*. Denne handlet om barnehager generelt, men hadde et eget kapittel om familiebarnehager. Det viktigste funnet deres var at kostnadsnivået i familiebarnehager ved gitte forutsetninger lå et stykke under kostnadene i ordinære barnehager.

Vi hadde også i løpet av høsten 2008 hatt en bakgrunnssamtale med førsteamanuensis Jostein Claussen ved Høgskolen i Oslo. Han har forsket på barnehagesektoren de senere årene, og har skrevet noen rapporter. Han fikk se noe av materialet vi satt på, og ga gode innspill på hva som var viktig å få frem. Han hadde aldri tidligere sett den oversikten vi hadde laget som viste at så mange av de private familiebarnehagene var på hendene til noen få store.

Sak på gang. Nå hadde vi nok informasjon til å ta kontakt med de store innehaverne. Den største av dem alle, Tina Frivåg, ville gjerne fortelle om hvordan hun drev, og vi intervjuet henne til den første store saken 9. februar 2009.

Men det var mer å hente. Vi fikk inn en rekke tips fra både sinte foreldre og andre om familiebarnehager i både Oslo, Bærum og Asker hvor forholdene var elendige.

For å komme videre hadde vi nye bakgrunnssamtaler med bydelene i Oslo. Vi møtte representanter fra Utdanningsforbundet, og vi snakket med KS. Vi forsøkte å få foreldre til å stå frem for å fortelle om barnehagen de hadde barna i, men det var vanskelig, fordi de ønsket å beskytte både seg selv, de ansatte og barna sine.

Umulig å stenge. Et tungt hjertesukk fra kommunepolitikere er at det i liten grad er mulig for dem å stenge barnehager som ikke driver etter reglene – og at slike begrensninger ikke er formulert godt nok i barnehageloven.

Gjennom bakgrunnssamtaler med folk i Fagforbundet i Oslo og Asker får vi tips om innehaveren av Lindheim private barnehage i Søndre Nordstrand bydel i Oslo. Dermed tar vi en ny bakgrunnssamtale med denne bydelen, pluss at vi gjør journalsøk i postlistene til Oslo kommune. Vi søker etter brev om denne barnehagen, og henter ut to brev som er sendt henne med varsel om stenging av barnehagen. Både fra 2006 og 2009. I arkivene til Asker kommune finner vi også en brevveksling, som handler om utvidelse.

Vi lager en sak om dette der vi blant annet fokuserer på regelverket for personalet i familiebarnehager. Vi trekker samtidig inn hvor vanskelig det er for kommuner å stanse barnehager som ikke drives etter reglene.

21. mai 2008 skrev vi på Aftenpostens nettutgave av Riksrevisjonen skulle granske barnehageområdet. Denne rapporten ble lagt frem året etter, den 16. juni 2009. Denne konkluderer med at nesten hver femte barnehage ikke har hatt kommunen på tilsyn, og at det er for få pedagoger per barn. Etter å ha lest denne laget vi en sak 17. juni 2009.

Avsløringer

Lønnsomt. Dersom man knytter sammen mange baser med familiebarnehager i en rekke hjem i en organisasjon, kan det være svært lønnsomt. Politikerne har laget et system som gjør dette mer lønnsomt enn å drive små ordinære barnehager med en langt bedre pedagogisk kvalitet. Politikerne har gitt uttrykk for at de ikke har trodd det var mulig å gjøre «big business» av familiebarnehager. Lønnsomheten økes betraktelig ved å ha doble grupper og lite pedagogisk veiledning (og enda mer om man ikke har slik veiledning i det hele tatt).

Statsstøttet dagmammavirksomhet. Politikerne har både i loven og i forskriftene lagt stor vekt på at de ufaglærte ansatte i familiebarnehagene skal ha pedagogisk veiledning. Til tross for dette har de signalisert at dispensasjon kan gis. Dette skjer også mange steder. I praksis betyr det at en rekke familiebarnehager ikke har annet innhold en den gamle ordningen med dagmammavirksomhet. Likevel får disse barnehagene full offentlig støtte. Da vi sjekket bydel Nordstrand i Oslo ble 51 av 350 barn passet av assistenter som ifølge bydelen ikke fikk pedagogisk veiledning. Senere fikk vi vite at ytterligere fire barn skulle vært opplyst oss, dersom kommunen hadde de riktige opplysningene. Politikerne virket ukjent med at slik dispensasjon ble gitt.

Ikke etter intensjonen. Mange familiebarnehager drives på en helt annen måte enn politikerne opprinnelig tenkte seg. I Oslo drives de i liten grad av foreldre som både passer egne og andre barn i eget hus. Mer profesjonell aktører har overtatt og leier en rekke

sokkelleiligheter og hus av andre. Selv om kraver at det disse skal være i bebodde hus, «bebor» noen av eierne disse selv ved å la norske og ikke minst utenlandske ansatte få bo i de samme lokalene. Ifølge bydelsadministrasjonene er definisjonen av «bebodd hjem» et skjønsspørsmål.

Tilsyn og kontroll. Bydelene har liten kjennskap til driften i mange av barnehagene og fører i liten grad jevnlig tilsyn – selv om rutineene for dette varierer fra bydel til bydel. Tilsyn blir også gjerne varslet på forhånd...

Store grupper. En enkel gruppe med barn er ikke like lønnsomt – derfor utvider mange driften til doble grupper av barn. Disse skal kun tillates i «hjem som er egnet». Så sant ingen klager på biltrafikken disse store gruppene medfører – og så sant søknad om bruksendring går igjennom – blir de fleste hjem vurdert som egnede. Den vanlige formen er nemlig å først få godkjent et lokale for en enkel gruppe. Året etter søker man om utvidelse.

Useriøse aktører stoppes ikke. Kommunen mangler hjemler for å stoppe statsstøtte og kommunal støtte til useriøse aktører. Det kommunale bidraget kan holdes tilbake dersom barnehagene ikke har sendt inn godkjente regnskap, men dersom de blir drevet i tråd med barnehagelovens regler, kan ikke statsstøtten stoppes selv om regnskapene ikke er i orden. Viljen i kommunene til å sette en stopper for barnehager som bryter med barnehageloven er også lav, fordi de trenger plassene. Dermed skjer det som oftest bare at kommunene ber barnehagene om å rette opp situasjonen innen en frist. Barnehageloven har ingen krav om at eierne skal være skikket – faktisk er det strengere regler for de som driver kennel og bryter lov om dyrevern enn det er for de som driver barnehage og bryter denne lov om barnehage.

Lite informasjonsutveksling. Manglende rapporteringssystemer bydeler og kommuner i mellom fører også til at dersom en barnehage roter med økonomien et sted, og kanskje blir stoppet, så er det svært kulant å flytte virksomheten til en annen bydel eller kommune og motta støtte der.

Klager. Bydelene mottar jevnt over flere klager på familiebarnehager enn andre, men nøler i det lengste med å stenge barnehager av hensyn til behovet for plasser.

Vi beskrev tidligere i rapporten hva politikere sentralt og lokalt ikke visste. Etter vår gjennomgang vet de:

- Hvor utbredt det er å drive stort.
- At man kan tjene store penger på de aller minste barnehagene.
- Hvordan man driver for å få opp lønnsomheten.
- At det finnes noen som utnytter systemet.
- A mange barnehager ikke følger regelverkets intensjoner, med kommunenes velsignelse.
- At det ikke er godt nok tilsyn, og at kommunene dermed ikke følger godt nok med på hva som skjer.
- At det er svært vanskelig å stoppe useriøse aktører, der det å tjene penger ser ut til å være det fremste målet med driften.

Dette er med andre ord ny informasjon for landets politikere.

Konsekvenser

I mai 2009 kom Stortingsmelding nr. 41 – *Kvalitet i barnehagen*. Arbeidet med denne var godt i gang da vi hadde våre første saker, der en handlet om omfanget av doble grupper og en annen handlet om at de var dårlig tilsyn av familiebarnehager.

Under kapittel 7.6 i meldingen – «Vurderinger og tiltak – Økte kvalitetskrav til familiebarnehager», er åpningsordene:

«Ordningen med familiebarnehager har en rekke svakheter, og det er grunn til å stille spørsmål ved om familiebarnehager som driftsform ut fra dagens regelverk er forenlig med målet om et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet.»

Krevende for kommunene. De er spesielt opptatt av at mange barn går i «doble grupper med lite pedagogisk veiledning av assistentene. Familiebarnehagene skal som hovedregel ha tilhold i private hjem.»

De påpeker samtidig at det kun er i unntakstilfeller at ubebodde lokaler skal ha doble grupper og at dette er en skjønnsvurdering som tilligger kommunene. Og de skriver: «En slik skjønnsmessig unntaksbestemmelse kan være krevende for kommunene å håndtere. Det kan stilles spørsmål ved om unntaksbestemmelsen i praksis gir åpning for å omgå regelverket som er knyttet til godkjenning av ordinære barnehager. »

Meldingen konkluderer med at «Departementet vil sette i gang en utredning for å vurdere behovet for å endre forskriften om familiebarnehager, for å sikre god kvalitet også i denne særskilte barnehagetypen.»

I statsbudsjettet for 2010 øker også bevilgningene som følge av dette:

«Kompetansen til personalet er viktig for å utvikle barnehagene ut fra behovene til barna, foreldrene og samfunnet, jf. St.meld. nr. 41 (2008–2009) *Kvalitet i barnehagen*. Regjeringen foreslår å bevilge 35 mill. kroner i 2010 til tiltak som skal bedre kvaliteten i barnehagene.»

Vi har ikke noen offisiell uttalelse som bekrefter at disse politiske tiltakene kommer som en direkte følge av våre saker, men vi har fra flere hold at våre saker har åpnet manges øyne.

Artikler i Aftenposten

Mandag 9. februar 2009 – tre sider:

- Har 31 familiebarnehager
- Få eiere – inntekter på flere millioner kroner
- Lønnsomt å drive familiebarnehager stort
- Reglene må endres

Tirsdag 10. februar 2009 – en side:

- Bedre kontroll av lokaler enn ansatte

Mandag 15. juni 2009 – to sider:

- Hun flytter rundt og starter barnehager. I tur og orden må de stenge. Hver gang får hun offentlig støtte. Ingen kan stanse henne.
- Oppgitte foreldre kritiserer bydelen
- Vanskelig å stoppe de useriøse

Tirsdag 16. juni 2009 – en side:

- Kommunene må stenge barnehager
 - Fikk mange klager

Onsdag 17. juni 2009 – en side:

- Manglende tilsyn

Fredag 19. juni 2009 – to sider:

- Ber om hjelp – lite forbedring

Søndag 21. juni 2009 – en side:

- Økokrimrazzia i barnehagene

Vedlegg – lov og forskrifter.

Utdrag fra lov om barnehager (barnehageloven- 2005-06-17 nr 64)

Kapittel I. Barnehagens formål og innhold

§ 1. Formål

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier.

Eiere av private barnehager kan i vedtektene bestemme at andre ledd ikke skal gjelde.

Private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke kan i vedtektene fastsette særlige bestemmelser om livssynsformål.

Endres ved lov 19 des 2008 nr. 119 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 2. Barnehagens innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet.

Barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorgs- og oppdrageroppgaver, og på den måten skape et godt grunnlag for barnas utvikling, livslange læring og aktive deltakelse i et demokratisk samfunn.

Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagen skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse, helse og forståelse for bærekraftig utvikling. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Departementet fastsetter en rammeplan for barnehagen. Rammeplanen skal gi retningslinjer for barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

Kapittel III. Godkjenningsplikt og oppgavefordeling

§ 6. Virksomhetens plikt til å søke godkjenning

Virksomheter som har ansvar for barn under opplæringspliktig alder, plikter å søke godkjenning som barnehage når:

- virksomheten er regelmessig og ett eller flere barn har en ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer, og
- antall barn som er til stede samtidig er ti eller flere når barna er tre år eller eldre, eventuelt fem eller flere når barna er under tre år, og
- virksomheten utføres mot godtgjøring.

Virksomheter etter første ledd må være godkjent før driften settes i gang.

§ 7. Barnehageeierens ansvar

Barnehageeieren skal drive virksomheten i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

Barnehageeieren må legge fram opplysninger om regnskapsdata og tjenestedata etter forskrifter fastsatt av departementet.

Barnehageeieren plikter å gi barnets bostedskommune de opplysninger som er nødvendige for å kunne føre et register som nevnt i § 8 fjerde ledd.

Barnehageeieren skal fastsette barnehagens vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes/de foresattes forhold til barnehagen, herunder

- eierforhold,
- formål, jf. § 1 fjerde ledd, herunder eventuell reservasjon fra § 1 annet ledd, jf. tredje ledd,
- opptakskriterier,
- antall medlemmer i samarbeidsutvalget,
- barnehagens åpningstid.

Godkjente virksomheter skal være registrert i Enhetsregisteret.

§ 8. Kommunens ansvar

Kommunen er lokal barnehagemyndighet. Kommunen skal gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk.

Kommunen har plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen, jf. § 12a. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

Kommunen har rett til innsyn i dokumenter og adgang til barnehagelokaler i den utstrekning dette anses nødvendig for å ivareta kommunens oppgaver.

Kommunen forvalter tilskuddene til ikke-kommunale barnehager i kommunen.

Endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (i kraft 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 8 aug 2008 nr. 73 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 26 sep 2008 nr. 1048). Endres ved lov 19 juni 2009 nr. 93 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 9. Fylkesmannens ansvar

Fylkesmannen skal veilede kommuner og eiere av virksomheter etter denne lov og er klageinstans i forhold til vedtak fattet av kommunen etter loven §§ 10, 11, 16, 17 og 18 og der det følger av forskrifter gitt i medhold av denne lov.

Fylkesmannen fører tilsyn med at kommunen utfører de oppgaver den som barnehagemyndighet er pålagt etter denne lov.

Fylkesmannen har rett til innsyn i dokumenter og adgang til barnehagelokaler i den utstrekning dette anses nødvendig for å ivareta fylkesmannens oppgaver.

Kapittel IV. Barnehagemyndighetens generelle oppgaver mv.

§ 10. Godkjenning

Kommunen avgjør søknad om godkjenning etter en vurdering av barnehagens egnethet i forhold til formål og innhold, jf. §§ 1 og 2.

Kommunen kan ved godkjenningen sette vilkår for driften med hensyn til antall barn, barnas alder og oppholdstid.

Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

§ 11. Familiebarnehager

Godkjenning av familiebarnehager omfatter virksomhetens organisering og det enkelte hjemms egnethet som lokale for familiebarnehagedrift.

Departementet kan gi forskrifter om godkjenning og drift av familiebarnehager.

§ 12. Samordnet opptaksprosess i kommunen

Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn. Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.

Forvaltningsloven kapittel IV-VI gjelder ikke for opptak i barnehage. Kongen gir forskrift om behandling av søknader om opptak i barnehage.

(vår utheving – se forskrift under)

§ 12a. Rett til plass i barnehage

Barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august i samsvar med denne loven med forskrifter.

Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt.

Tilføyd ved lov 8 aug 2008 nr. 73 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 26 sep 2008 nr. 1048).

§ 14. Offentlig tilskudd til private barnehager

Godkjente barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

Endres ved lov 19 juni 2009 nr. 93 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 16. Tilsyn

Kommunen fører tilsyn med virksomheter etter denne lov. Kommunen kan gi pålegg om retting av uforsvarlige eller ulovlige forhold ved godkjente eller godkjenningspliktige virksomheter. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, eller hvis forholdet ikke lar seg rette, kan kommunen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av virksomheten. Kommunens stengingsvedtak skal sendes fylkesmannen til orientering. Vedtak om retting og stenging kan påklages til fylkesmannen.

Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd. (2004-03-19 nr 539)

Fastsatt ved Kronprinsreg.res. 19. mars 2004 med hjemmel i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven) § 7b, jf. lov 4. juli 2003 nr. 73 om endringer i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven). Fremmet av Barne- og familiedepartementet. Endret 24 juni 2005 nr. 690.

§ 1. Likeverdig behandling

Godkjente barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd.

Med offentlige tilskudd menes tilskudd til ordinær drift av barnehager fra stat, kommune og fylkeskommune.

Med likeverdig behandling menes at alle godkjente barnehager uavhengig av eierskap skal motta offentlig finansiering etter prinsippene fastsatt i denne forskrift.

§ 2. Statlige tilskudd

Alle godkjente barnehager skal gis statlige driftstilskudd etter gjeldende satser.

§ 3. Kommunens ansvar

Det er kommunen som skal sørge for at alle godkjente barnehager i kommunen mottar offentlig tilskudd på en samlet sett likeverdig måte.

Kommunen skal dekke kostnader til ordinær drift i barnehagene som ikke dekkes av andre offentlig tilskudd og foreldrebetaling. Settes foreldrebetalingen i ikke-kommunale barnehager lavere enn foreldrebetalingen i kommunens egne barnehager, har kommunen ikke plikt til å dekke differansen.

Kommunen har plikt til å gi tilskudd slik at det samlede offentlige tilskuddet utgjør minst 85 prosent av det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlige tilskudd.

Kommunen har ikke plikt til å dekke kostnadsvekst som overstiger normal pris- og kostnadsvekst for kommunesektoren, dersom betingelsene i denne paragrafs tredje ledd er oppfylt.

Kommunen har ikke plikt til å gi tilskudd slik at den samlede offentlige finansieringen av barnehagen overstiger det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlige tilskudd.

0 Endret ved forskrift 24 juni 2005 nr. 690 (i kraft 1 aug 2005).

§ 4. Reduksjon av kommunalt tilskudd

Kommunen kan redusere tilskuddene fra kommunen dersom barnehagen har vesentlig lavere bemanning eller lønnskostnader per årsverk enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehage og eier av barnehagen budsjetterer med urimelig utbytte eller godtgjørelse for egen eller nærstående arbeidsinnsats i barnehagen.

Med urimelig utbytte og arbeidsgodtgjørelse menes at normal kompensasjon for arbeid og kapitalinnsats i barnehagen overstiges.

Reduksjonen i det kommunale tilskuddet skal stå i forhold til den kostnadsbesparelsen barnehagen har, jf. første ledd.

§ 5. Vilkår for kommunalt tilskudd

Kommunen kan sette rimelige og relevante vilkår knyttet til barnehagedriften for kommunalt tilskudd.

§ 6. Klage til fylkesmannen

Eier av ikke-kommunal barnehage kan påklage vedtak om kommunalt tilskudd til fylkesmannen.

§ 7. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. mai 2004.

Forskrift om familiebarnehager. (2005-12-16 nr 1555)

1. Forskriftens formål og virkeområde

Forskriftens formål er å gi særskilte regler for godkjenning av familiebarnehager og for norm for pedagogisk bemanning i familiebarnehagene. En familiebarnehage er en barnehageform der barna får et tilbud i private hjem. Assistentene i familiebarnehagen skal motta veiledning av en førskolelærer. Ut over de særskilte regler som gis i denne forskriften, gjelder de bestemmelser som er fastsatt i eller med hjemmel i barnehageloven.

§ 2. Godkjenning av organiseringen

Kommunen skal foreta en kontroll av at familiebarnehagen tilfredsstiller krav i eller i medhold av barnehageloven og godkjenne den sammenslutning/ordningen som samlet sett utgjør familiebarnehagen.

Familiebarnehagen skal som hovedregel være et fellesskap mellom minst to hjem, eller mellom minst ett hjem og en vanlig barnehage. I særlige tilfeller kan kommunen godkjenne enkeltstående hjem som én familiebarnehage.

§ 3. Godkjenning av hjemmene

Virksomheten skal fortrinnsvis foregå i bebodde hjem. Ved godkjenning av det enkelte hjem og eventuelt baselokale skal det vurderes om hjemmet og lokalet egner seg for familiebarnehagedrift.

Kommunen kan i særlige tilfeller godkjenne ubebodde lokaler som ett hjem i en familiebarnehage. Ved slik godkjenning skal lokalenes hjemlige kvaliteter vektlegges.

Det kan ikke gis godkjenning til doble grupper i ubebodde lokaler.

§ 4. Antall barn

Et hjem kan godkjennes for maksimalt fem barn over tre år som er til stede samtidig. Et hjem som er egnet for det kan godkjennes for dobbel gruppe med maksimalt ti barn over tre år som er til stede samtidig.

Er flertallet av barna under tre år, må antallet reduseres.

Det kan settes begrensning ved antall barn i et hjem på grunnlag av hjemmets egnethet.

Det skal som hovedregel være minst to barn i et familiebarnehagehjem. Hjemmets egne barn under opplæringspliktig alder, som deltar i ordningen, teller med. I en familiebarnehagegruppe må minst halvparten av barna være andre enn hjemmets egne.

§ 5. Pedagogisk veiledning

I familiebarnehager skal det gis pedagogisk veiledning til assistenten i det enkelte hjem i barnehagens åpningstid. Den pedagogiske veiledningen skal gis av utdannet førskolelærer. Likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høghskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk.

§ 6. Bemanningsnorm

I en familiebarnehage kan det være maksimalt 30 barn per førskolelærer som gir pedagogisk veiledning.

Én assistent kan ha ansvaret for inntil fem barn der flertallet av barna er over tre år. Er flertallet under tre år, må antallet reduseres.

Bemanningen må være forsvarlig i forhold til barnas alder og forutsetninger.

§ 7. Klage

Kommunens vedtak om godkjenning kan påklages til fylkesmannen.

§ 8. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2006. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 1. desember 1995 nr. 942 om familiebarnehager, fastsatt med hjemmel i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven) § 14.

Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder. (2005-12-16 nr 1508)

Fastsatt av Barne- og familiedepartementet 16. desember 2005 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) § 17 fjerde ledd og § 18 fjerde ledd.

§ 1. Midlertidig dispensasjon

Kommunen kan, etter søknad fra barnehagens eier, innvilge midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder for inntil ett år av gangen etter at stillingen har vært offentlig utlyst og det ikke har meldt seg kvalifisert søker.

Etter en samlet vurdering av den reelle kompetansen hos den det søkes dispensasjon for, kan kommunen stille relevante vilkår ved innvilgelse av dispensasjonen.

Dispensasjonen som gis er knyttet til den personen det søkes dispensasjon for og til en konkret stilling i en konkret barnehage.